

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Лекција 1

ИНТЕРНА ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

1. ИНТЕРНА ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

Увод

У овој лекцији се обрађују:

- 1) Појам и циљ интерне контроле
- 2) Концепт управљачке одговорности
- 3) Улоге и одговорности руководиоца и запослених за успостављање и унапређивање система интерне контроле
- 4) Улога и одговорност интерне ревизије и Централне јединице за хармонизацију (ЦЈХ) Министарства финансија у систему интерне контроле

Након савладане лекције:

- ✓ Разумећете појам и циљ интерне финансијске контроле у јавном сектору
- ✓ Упознаћете се са концептом управљачке одговорности
- ✓ Разумећете улогу и одговорност руководиоца, запослених, интерних ревизора и ЦЈХ у успостављању и унапређивању система интерне контроле

Кључне дефиниције

Управљачка одговорност¹ је обавеза руководиоца свих нивоа код корисника јавних средстава да све послове обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности, као и да за своје одлуке, поступке и резултате одговарају ономе који их је именовао или им пренео одговорност.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору (ИФКЈС) је дефинисана Законом о буџетском систему као свеобухватни систем мера за управљање и контролу јавних прихода, расхода, имовине и обавеза, који успоставља Влада кроз организације јавног сектора са циљем да су управљање и контрола јавних средстава, укључујући и стране фондове, у складу са прописима, буџетом, и принципима доброг финансијског управљања, односно ефикасности, ефективности, економичности и отворености.²

¹ Закон о буџетском систему „Службени гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 (исправка), 108/2013, 142/2014, 68/2015 (др. закон), 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019, 149/2020, 118/2021), детаљније одредбе су садржане и у Правилнику о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 89/2019).

² Закон о буџетском систему, члан 2, тачка 516

КОНЦЕПТ УПРАВЉАЧКЕ ОДГОВОРНОСТИ

Управљачка одговорност је обавеза руководиоца **свих нивоа** код корисника јавних средстава (КЈС) да све послове обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности, као и да за своје одлуке, поступке и резултате одговарају ономе који их је именовао или им пренео одговорност. Концепти надлежности, овлашћења и одговорности су међусобно повезани и представљају три стуба управљачке одговорности.

Надлежност је право и дужност доношења одлука које се односе на управљање делегираним ресурсима (људским, буџетским) да би се остварили циљеви КЈС.

Овлашћење се додељује на основу надлежности даваоца (права на поступање) и представља обавезу извршења додељених задужења.

Одговорност³ подразумева обавезу да се даваоцу овлашћења одговара за испуњавање тих овлашћења (обавеза поступања).

Слика 1. Концепт управљачке одговорности

Укратко, управљачка одговорност подразумева:

- ✓ Обавезу да се прикаже и преузме одговорност за спроведене активности,
- ✓ Да се послови обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности,
- ✓ Обавезу прихватања одговорности, за своје одлуке, поступке и резултате, према ентитету (појединцу) од кога су добијена овлашћења.

Управљачка одговорност представља основ за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле (ФУК), међутим, важи и супротно – добар систем ФУК доприноси јачању управљачке одговорности.

³ Извор: Принципи интерне контроле у јавном сектору, Заједнички став бр. 1, Интерна контрола у јавном сектору и приступ ЕУ, 2015-1, стр. 7 и Правилнику о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 89/2019).

КОНЦЕПТ ИНТЕРНЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНТРОЛЕ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

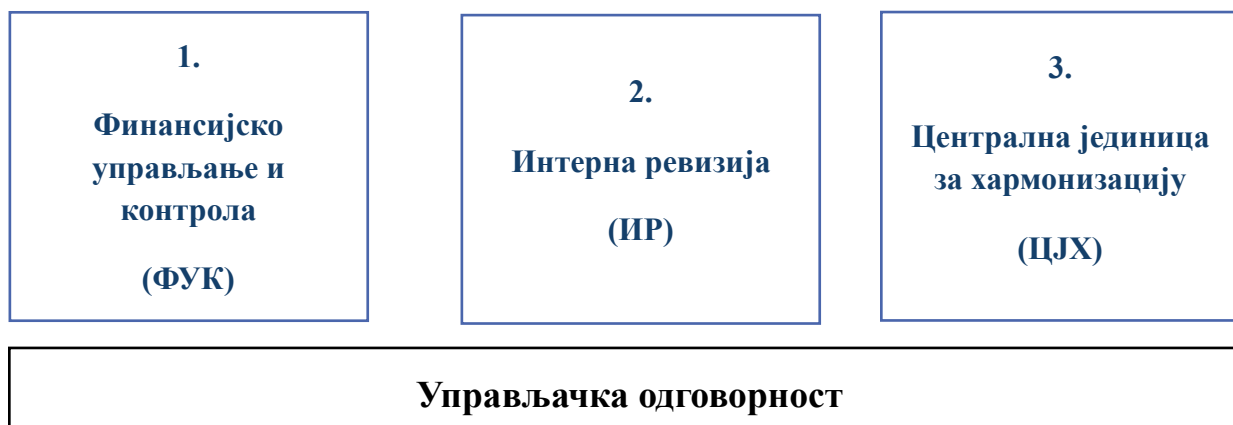
Интерна финансијска контрола у јавном сектору (ИФКЈС) је свеобухватни систем мера за управљање и контролу јавних прихода, расхода, имовине и обавеза, који успоставља Влада кроз организације јавног сектора са циљем да су управљање и контрола јавних средстава, укључујући и стране фондове, у складу са прописима, буџетом, и принципима доброг финансијског управљања, односно ефикасности, ефикасности, економичности и отворености.

Термин и концепт ИФКЈС је установила Европска комисија у намери да помогне у разумевању и примени добрих и ефективних система контроле у процесу придруживања ЕУ. Крајњи циљ овог концепта јесте да осигура да се јавним средствима (и националним и средствима ЕУ) управља добро и на економичан начин, како би се пореским обвезницима обезбедила „вредност за новац“.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата:

- 1) Финансијско управљање и контролу код корисника јавних средстава;
- 2) Интерну ревизију код корисника јавних средстава;
- 3) Хармонизацију и координацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије коју обавља Министарство финансија - Централна јединица за хармонизацију.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору (ИФКЈС)

Слика 2. Концепт интерне финансијске контроле у јавном сектору

Финансијско управљање и контрола (ФУК) је систем политика, процедура и активности које успоставља, одржава и редовно ажурира руководилац установе, а којим се управљајући ризицима обезбеђује уверавање у разумној мери да ће се циљеви установе остварити на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин.

Интерна ревизија (ИР) пружа независно објективно уверавање и саветодавна активност са сврхом да допринесе унапређењу пословања организације тиме што систематично процењује и вреднује управљање ризицима, контроле и управљање установом.

Централна јединица за хармонизацију (ЦЈХ) Министарства финансија Републике Србије врши хармонизацију и координацију система ФУК и ИР. ЦЈХ, у складу са Законом о буџетском систему, обавља следеће послове који се непосредно односе на систем ФУК⁴:

- Централна хармонизација, координација, праћење резултата рада и сагледавање квалитета система ФУК и ИР у јавном сектору;
- Дефинисање заједничких критеријума и стандарда за успостављање и функционисање система ФУК;
- Дефинисање заједничких критеријума за организацију и спровођење ИР;
- Стручно оспособљавање, сертификација и надзор над радом интерних ревизора, као и вођење регистра интерних ревизора и повеља интерне ревизије;
- Обучавање руководилаца и запослених у јавном сектору из области ИФКЈС;
- Обједињавање годишњих извештаја о стању система ФУК и интерне ревизије.

Формално и суштински, руководилац КЈС, односно директор школе, уз помоћ других виших руководилаца, је одговоран за успостављање и развој адекватног и ефективног система интерне контроле у својој установи, док сви запослени имају одређену улогу у систему интерне контроле, и чине да интерна контрола функционише.

РЕЗИМЕ

ИФКЈС је систем који успоставља Влада кроз организације јавног сектора, и који обезбеђује управљање јавним средствима у складу са прописима, буџетом и принципима економичности, ефикасности и ефективности. ИФКЈС чине:

- ✓ Систем финансијског управљања и контроле
- ✓ Интерна ревизија код корисника јавних средстава
- ✓ ЦЈХ која врши хармонизацију и координацију система ФУК и ИР

Управљачка одговорност је основа за успостављање и развој система ФУК.

⁴ У складу са Законом о буџетском систему, чл. 83.